

4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED VE AİLE HAYATI

Kavramlar

Merhamet, erdem, kevser

Ünitemize Hazırlanalım

1. Hz. Peygamberin yetişmesinde emeği olan kişilerin isimlerini büyüklerinize sorarak defterinize not ediniz.
2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) çocukları hakkında bildiklerini defterinize yazınız.
3. Huzurlu bir ailede bulunması gereken örnek davranışlar nelerdir? Çevrenizdekilere sorarak defterinize yazınız.
4. Kevser suresinin mealini defterinize yazınız.

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Evliliği ve Çocukları

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) gençlik dönemindeki ahlaki özellikleri hakkında neler biliyorsunuz?

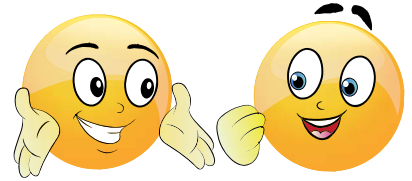
Hz. Muhammed (s.a.v.) daha doğmadan babasını, altı yaşında annesini ve sekiz yaşında dedesini kaybetti. Bunun üzerine onu amcası Ebû Talip himayesi altına aldı. Ebû Talip ve eşi Fatıma; Hz. Muhammed'i (s.a.v.) kendi çocuklarından ayırmadan büyüttü. Hz. Muhammed (s.a.v.) yengesi Fatıma'yı çok severdi. Yengesi Fatıma'dan "...Annemden sonraki annem..." diye bahsetmesi onun bu sevgisini göstermektedir.

Ebu Talip geçimini ticaretle sağlıyordu. Amcasının yanında çocukluk ve gençlik dönemini yaşayan Hz. Muhammed (s.a.v.) de ticaretle uğraştı. Kendini geliştirdi ve tecrübe sahibi oldu. Yaptığı her işte doğru ve dürüst olduğundan ona Mekke'de güvenilir anlamına gelen "el-Emin" denilirdi.

O zamanlar ticaretle uğraşan Hz. Hatice (r.a.) Mekke'de Kureyş'in en asil kadınlarından idi. Ağırbaşlı, temiz ve güzel ahlaklıydı. Bu sebeple temiz, nezih, saf anlamlarına gelen "Tâhire" lakabıyla anılırdı. Hz. Hatice (r.a.) dul ve çocukları olan biriydi. Maddi durumu çok iyi olan Hz. Hatice (r.a.) aynı zamanda zeki, cömert ve yardımseverdi. Kendisi uzun yolculuklara çıkıp kervanını işletemediği için dürüst ve güvenilir kişilerle ortaklık yapardı. Hz. Hatice (r.a.) kervanını işletmesi için birini arıyordu. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) güvenilir, dürüst, güzel ahlaklı ve erdemli bir kişiliğe sahip olduğunu işiten Hz. Hatice (r.a.), ona ticari ortaklık teklif etti. O da bu teklifi kabul etti.

KONUŞALIM

Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:
"Kendi döneminin en hayırlı kadını Meryem'dir.
Hatice de kendi döneminin en hayırlı kadınıdır."

(Buhârî, Menâkıbü'l-ensâr, 20.)

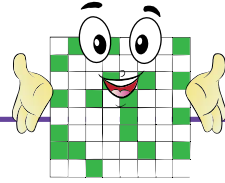
Yukarıdaki hadisi okuyarak Hz. Peygamber'in (s.a.v.) eşi Hz. Hatice (r.a.) ile ilgili düşüncelerini arkadaşlarınızla konuşunuz.

1 bk. Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebîr, XXIV, 351.

H.z. Muhammed (s.a.v.), H.z. Hatice'nin (r.a.) kervanının başında Suriye tarafına doğru yola çıktı. Bu yolculukta H.z. Hatice (r.a.), hizmetinde bulunan Meysere'yi H.z. Muhammed'e (s.a.v.) yardımcı olması ve onu yakından tanıması için görevlendirdi. H.z. Muhammed (s.a.v) Suriye'ye götürdüğü malları sattı ve istenilen malları da satın alarak büyük bir kârla Mekke'ye geri döndü. H.z. Hatice (r.a.) bu sonuçtan çok memnun kaldı.

H.z. Hatice (r.a.), H.z. Muhammed'in (s.a.v.) ahlakından çok etkilendi ve ona evlilik teklif etti. Bu teklifi kabul eden H.z. Muhammed (s.a.v.) H.z. Hatice (r.a.) ile evlendi. Bu evlilikten ikisi erkek dördü kız altı çocukları oldu. Erkek çocuklarının adları Kasım ve Abdullah, kızlarının adları ise Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm ve Fatıma'dır. Kasım ve Abdullah bebek yaşta, H.z. Fatıma dışındaki kızları da H.z. Peygamber henüz hayattayken vefat ettiler.

BULALIM

Aşağıdaki kelimeleri tabloda bularak boyayınız. Boyanmamış kutulardaki harfleri birleştirerek şifreyi bulunuz.

	H	A	M	T	i		Ü
A	C	E	E		L	T	M
B	Z	E	Y	N	E	P	M
D	R	R	S	Ü	M	i	Ü
U	U	i	E	L	i	L	G
L	K	H	R	K	N	A	Ü
L	i	A	E	A	K	T	L
A	Y	T	Ü	S		U	S
H	E	B	R	I	A	B	Ü
F	A	T	I	M	A	E	M

- Tahire
- Meysere
- Abdullah
- Fatıma
- Rukiye
- Ebu Talip
- Zeynep
- Kasım
- Ümmü Gülsüm

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

HZ. MUHAMMED VE AİLE HAYATI

2. Bir Eş Olarak Hz. Muhammed (s.a.v.)

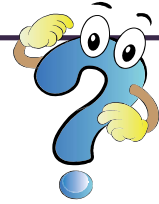
Ailede sorumlulukların paylaşılması sizce niçin önemlidir?

Aile fertleri birbirlerine karşı sevgi, saygı, hoşgörü ve güven içerisinde hareket ettiklerinde huzurlu bir aile ortamı oluşur. Huzurlu ailelerin bulunduğu toplum da güzelleşir. Bu ancak ailede eşlerin birbirlerine iyi davranmalarıyla mümkün olur. Hz. Peygamber, *“Müminlerin iman bakımından en uygun olanları, ahlakı en iyi olanlarıdır. Sizin en hayırlılarınız da hanımlarına karşı en iyi davrananınızdır.”*² buyurarak eşlere iyi davranmanın güzel ahlakın bir göstergesi olduğu konusunda Müslümanları uyarmıştır.

Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Hz. Hatice (r.a.) birbirlerine karşı saygılı ve anlayışlı davranmıştır. Onların evliliği tüm Müslümanlara örnektir. Öyle ki Hz. Peygamber, ilk vahiy geldiğinde bunu eşi Hz. Hatice'ye (r.a.) anlatmış, Hz. Hatice (r.a.) *“Allah seni kesinlikle utandırmaz. Çünkü sen, akrabalık bağlarını sıkı tutar, doğru söz söyler, bakıma muhtaç olan kimselere yardım eder, elinde avucunda olmayana verir, misafiri ağırlar ve haksızlığa uğrayanları gözetirsin.”*³ sözleriyle eşine destek olmuştur. Hz. Hatice'nin (r.a.) vefatından sonra Hz. Muhammed (s.a.v.) onu hayırla anmış ve *“...Bu ümmetin kadınlarının en hayırlısı da Hatice'dir.”*⁴ buyurmuştur.

Hz. Peygamber ihtiyaçlarını kendisi giderir ve ağır işleri her zaman o üstlenirdi. Eşine yardım etmekten çekinmezdi.⁵ Hz. Muhammed (s.a.v.), ailesinin fikirlerine önem verir ve bazı ciddi meseleleri de onlara danışır. Ailesi de Hz. Peygambere her konuda destek olmuş ve tüm zorluklara da birlikte katlanmışlardır.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Hz. Muhammed (s.a.v.) Hz. Hatice'den (r.a.) gördüğü desteği şu sözlerle ifade etmiştir:

“Yüce Allah bana Hatice'den daha hayırlı bir eş vermemiştir. Bütün insanlar bana inanmazken o bana inandı. Herkes beni yalanlarken o beni doğruladı. İnsanlar yardımlarını benden esirgediklerinde o bana malıyla destek oldu. Yüce Allah bana başka kadınlardan değil ondan çocuklar ihsan etti.”

(İbn Hanbel, VI, 118.)

2 Tirmizî, Rada', 11.

3 Buhârî, Bed'ü'l-vahy, 1.

4 Buhârî, Menâkıbü'l-ensar, 20.

5 bk. Buhârî, Ezân, 44.

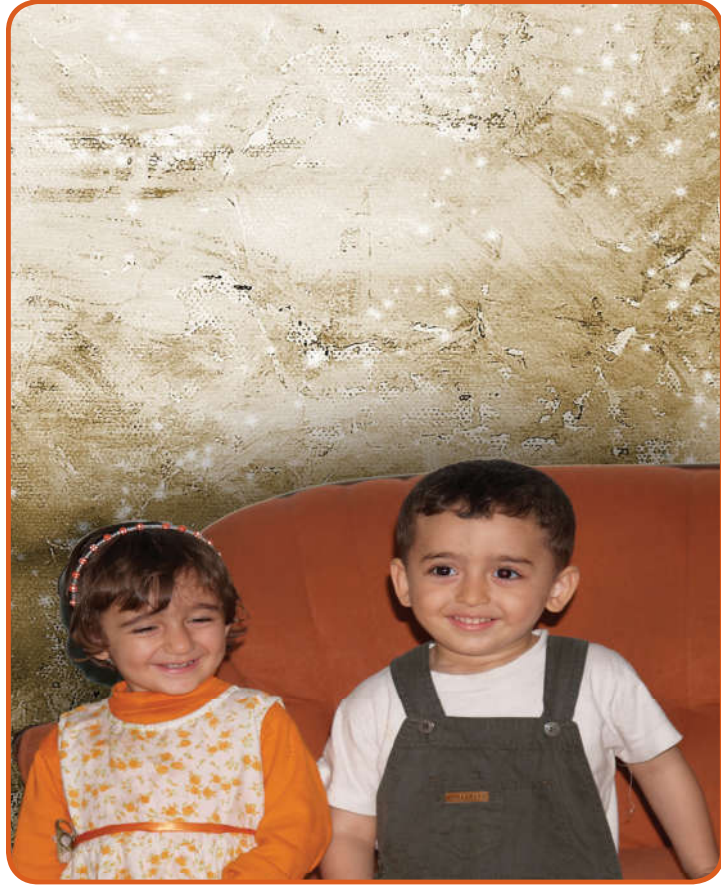

3. Bir Baba Olarak Hz. Muhammed (s.a.v.)

Sizce iyi bir babada bulunması gereken özellikler nelerdir?

Hz. Muhammed (s.a.v.), evlatlarının her şeyiyle yakından ilgilenmiş, onlara daima sevgi ve şefkatle yaklaşmıştır. Bu yönüyle tüm insanlara örnek olmuş ve bir babanın nasıl olması gerektiğini en güzel şekilde göstermiştir. Hz. Peygamber, *“Sizin en hayırlınız, ailesine karşı en hayırlı olanınızdır. Ben de aileme karşı en hayırlı olanıyım...”*⁶ sözleriyle mümin erkekleri, ailesine iyilikle muamele etmeye çağırmıştır.

Hz. Muhammed’in (s.a.v.) içinde doğup büyüdüğü toplum Cahiliye toplumdur. Bu dönemde insanlar kız çocuğu sahibi olmayı utanç kabul ediyorlardı.⁷ Hz. Peygamber kız çocuklarıyla ilgili bu yanlış anlayışları kabul etmemiş, kızlarına gösterdiği sevgi ve merhametle tüm insanlığa örnek olmuştur. Kız çocukları hor görülürken Hz. Peygamber kızlarını omuzlarında gezdirir ve onlarla yakından ilgilenirdi. Hicretten sonra Hz. Ali (r.a.), Hz. Peygamberin yanına gelerek kızı Hz. Fatıma (r.a.) ile evlenmek istediğini söylemişti. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu teklifi cevaplamadan önce kızının fikrini sormuş ve Hz. Fatıma’nın da (r.a.) razı olduğunu görünce bu evliliğe onay vermişti.⁸ Hz. Muhammed (s.a.v.) davranışlarıyla da kızlarına gösterdiği sevgiyi ve değeri belli ederdi. Hz. Muhammed (s.a.v.), Hz. Fatıma’nın yanına geldiği zaman o da aynı şekilde hemen ayağa kalkar, babasının elinden tutar, onu öper ve kendi yerine oturturdu.⁹

“...Evlatlar dünya hayatının süsüdür...”
(Kehf suresi, 46. ayet.)

6 Tirmizî, Menâkıb, 63.

7 bk. Nahl suresi, 58. ayet.

8 bk. İbn Sa’d, Tabakât, VIII, 22.

9 bk. Ebû Dâvûd, Edeb, 143-144.

HZ. MUHAMMED VE AİLE HAYATI

Hz. Muhammed (s.a.v.) çocuklar arasında ayırım yapılmasını hoş karşılamazdı. Çocuklara adaletli davranılmasını ister, sahabeyi de bu konuda uyarırdı. Bir gün sahabeden Numan b. Beşir (r.a.) Hz. Peygamberin yanına geldi ve çocuğuna mallarını miras bırakacağını söyledi. Hz. Peygamber onun başka çocukları da olduğunu ve çocuklarına bıraktığı mirasta adaletli davranmadığını öğrenince ona, "...Allah'tan korkun, çocuklarınız hususunda adaletli olun!"¹⁰ buyurdu.

Hz. Muhammed (s.a.v) çocukların sevgi bağıını koparacak, onları üzecek davranışlardan ısrarla kaçınmıştır. Çocuklarıyla oyunlar oynamış, sevinçlerine ortak olmuştur.

OKUYALIM

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kızı Hz. Zeynep (r.a.)

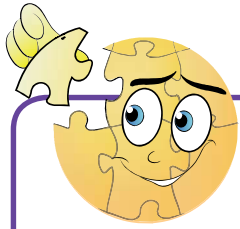
Hz. Zeynep (r.a.), hicretten yirmi üç yıl önce Mekke'de dünyaya geldi. Hz. Muhammed'in (s.a.v) Hz. Hatice'den (r.a.) doğan ilk kızıydı. Annesi ve kardeşleriyle birlikte Müslüman oldu. Peygamber ailesinin diğer fertleri gibi Hz. Zeynep (r.a.) de İslam'ın yayılmasına yardımcı oldu. Hz. Muhammed (s.a.v.) onu sever ve överdi. Kocası Ebu'l Âs Mekke'nin zengin gençlerinden ve kendisine emanet bırakılacak kadar da güvenilir bir kimseydi. Bu evlilikten Ali ve Ümame adlarında iki çocukları olmuştur. Ebu'l Âs Müslümanlığa girmemiş fakat Hz. Zeynep'in (r.a.) dinî inancına karışmamıştır. Müşrikler vaatlerde bulunup Ebu'l Âs'a boşanması için baskı yapsalar da o, eşi Hz. Zeynep'ten (r.a.) ayrılmamıştır.

Hz. Muhammed (s.a.v.) Medine'ye hicret ettiğinde, Hz. Zeynep (r.a.) kocası izin vermediği için Mekke'de kalmıştı. Kocası Bedir Savaşında esir düşünce, Hz. Zeynep (r.a.) bir miktar mal ve annesinin taktığı gerdanlığı fidye olarak göndermişti. Hz. Muhammed (s.a.v.) gerdanlığı görünce çok duygulanmış ve Ebu'l Âs'ı Mekke'ye döndüğünde Hz. Zeynep'i (r.a.) Medine'ye göndermesi şartıyla serbest bırakmıştı. Gerdanlığı da kızına geri göndermişti. Ebu'l Âs Mekke'ye döndükten sonra Hz. Zeynep'i (r.a.) söz verdiği gibi Medine'ye yollamıştı.

Hz. Zeynep (r.a.) henüz otuz bir yaşında iken Medine'de vefat etmişti. Hz. Muhammed (s.a.v.) cenazenin nasıl yıkanacağını hanımlarına tarif etmiş ve kendi örtüsünü vererek kızının vücuduna kefen olarak sarılmasını istemişti. Kızının cenaze namazını bizzat kendisi kıldırılmıştı.

(Aynur Uraler, "Zeyneb", TDV İslam Ansiklopedisi, C 44, s. 355-356.)

10 bk. Müslim, Hibe, 13.

TAMAMLAYALIM

Çocuklarıyla
oyunlar
oyardı.

Boşluklara
Hz. Muhammed'in (s.a.v.)
nasıl bir baba olduğunu
yazarak tamamlayınız.

4. Bir Dede Olarak Hz. Muhammed (s.a.v.)

Dedelerinizle neler yapmaktan hoşlanırsınız?

Hz. Muhammed (s.a.v.) torunlarına şefkat ve merhametle yaklaşırdı. Onların ihtiyaçlarıyla yakından ilgilenirdi. Torunları dünyaya geldiğinde onlara güzel isimler koymuş, onlar için akika kurbanı kesmiş ve sadaka vermiştir. Büyüdüklerinde onlarla şakalaşmış, oyunlar oynamıştır.¹¹ Hastalandıklarında onları ziyaret etmiştir.¹² Bu tutumuyla Hz. Peygamber bir dedenin torunlarına nasıl davranması gerektiği konusunda da en güzel örnek olmuştur.

11 bk. Tirmizî, Birr, 57.

12 bk. Buhârî, Merdâ, 9.

NOT EDELİM

Hz. Peygamberin, torununu omzuna aldığı
gören bir sahabi: "Ne iyi bir bineğe binmiş-
sin." deyince Hz. Muhammed (s.a.v.) "O da
ne iyi binicidir." diye cevap vermiştir.

(Tirmizî, Menâkıb, 31.)

HZ. MUHAMMED VE AİLE HAYATI

Torunları Hz. Peygamberle vakit geçirmekten ve onunla oynamaktan çok keyif alırlardı. Hz. Muhammed (s.a.v.) torunu Ümâme ile mescitte vakit geçirirdi. Ümâme kucağında olduğu hâlde namaz kılardı. Ayağa kalktığı zaman onu kucağına alır, secdeye vardığında bırakırdı.¹³ Bazen, Hz. Muhammed (s.a.v.) secdeye gidince torunları Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.) de gelip sırtına binerlerdi. Hz. Peygamber secdeden kalkarken onları yumuşak bir şekilde alıp yere bırakırdı. Secdeye gidince onlar yine sırtına binerlerdi. Bu durum, namaz bitene kadar bu şekilde devam ederdi. Namaz bitince Hz. Muhammed (s.a.v.) onlara hiç kızmadan kucaklar ve dizlerine oturturdu.¹⁴

Hz. Muhammed (s.a.v.) bazen torunlarının karşısına geçerek kollarını açar, kendisine doğru koşmalarını söylerdi. Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.) dedelerine ulaşmak için koşmaya başlardı. Hz. Peygamber kazanan torununu omuzlarına kaldırırdı. Sonra onları bağrına basarak şöyle dua ederdi: *"Allah'ım, bu ikisine merhamet et! Ben de onlara merhamet ediyorum!"*¹⁵ Yine bir gün torununu kucağına alıp öpüyor ve onunla oynuyordu. O sırada Akra' b. Hâbis et-Temîmî isimli bir sahabi onları izliyordu. Dede ile torunu arasındaki bu duruma şaşırarak "Benim on çocuğum var ama hiçbirini öpmedim." dedi. Hz. Muhammed (s.a.v.) bunun üzerine *"Allah senin kalbinden merhamet duygusunu söküp almışsa, ben ne yapayım?"* dedi ve *"Merhamet etmeyene merhamet edilmez!"*¹⁶ buyurdu.

BİLGİ KUTUSU

Merhamet; Allah (c.c.) tarafından yarattıklarına vermiş olduğu şefkat duygusudur. İnsanların hemcinsleri ve diğer canlıların sıkıntıları karşısında duyarlı olmaya ve yardım etmeye sevk eden acıma duygusudur.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Hasan, Hüseyin ve Ümâme dışında Ali, Ümmü Gülsüm ve Zeynep adlarında torunları da vardır.

Hz. Muhammed (s.a.v.), yanlış yaptıkları konularda torunlarını uyarırdı. Onlara doğruyu ve güzeli en iyi şekilde öğretirdi. Hz. Hasan (r.a.) bir gün Hz. Muhammed (s.a.v.) omzundayken zekât hurmalarından birini ağzına aldı. Bunu gören Hz. Peygamber (s.a.v.), *"Onu ağzından at! Muhammed ailesine zekâtın helal olmadığını bilmiyor musun?"*¹⁷ diyerek torunun yanlış davranışına müdahale etti.

13 bk. Buhârî, Salât, 106.

14 bk. Nesâî, Tatbik, 82.

15 Buhârî, Edeb, 22.

16 Buhârî, Edeb, 18; Müslim, Fedâil, 65.

17 Buhârî, Zekât, 60.

Hız Muhammed (s.a.v.) sadece torunlarına değil bütün çocuklara sevgiyle yaklaşır ve onların da sevgisini kazanırdı. Çocuklara da selam verirdi.¹⁸ Sahabe çocuklarından Enes b. Mâlik'in kardeşi Ebu Umeyr'in serçesi öldüğünde Hız Muhammed (s.a.v.) Umeyr'i ziyaret etmiş ve şakalaşarak onu teselli etmiştir.¹⁹ Bir Yahudi çocuğu hastalandığında evine gidip ziyaret etmiş ve onun Müslüman olmasına vesile olmuştur.²⁰

YAZALIM

Dedem ve Ben

Mescidin avlusunda oynayan
Küçük bir çocukken ben
Gölgede namaz kılardı dedem
Saçları saçlarıma karışırdı
Omuzlarına tırmanırken
Medine'nin çocukları ve ben
Ayrılmazdık çevresinden
Börtü böcek bile kulak kesilirdi
Bizle konuşurken

Pek düşünceli olurdu bazen
Çekiştirirdik sarığından, cüb-
besinden
"Gel, gel!" derdik "hadi"
Asılırdık ellerinden
"Bak ne göstereceğiz
Gel bizimlen!"
Gül kokulu ellerini
Ayırmadan ellerimizden
Taa oyun kuracağımız
Hurmaliğa kadar
Gelirdi peşimizden

(Ahmethan Yılmaz, Ev Okulu, Sıyer 3, s. 64.)

Yukarıdaki şiiri okuyunuz ve aşağıdaki soruların cevaplarını yazınız.

1. Sizce şiirde bahsedilen dede kimdir?

.....

2. Şiirdeki "Ben" kim olabilir?

.....

3. Şiirdeki dede hakkında neler düşündünüz?

.....

18 bk. Müslim, Selâm, 14.

19 bk. Buhârî, Edeb, 81.

20 bk. Buhârî, Merdâ, 11.

5. Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Ailesinin Örnek Davranışları

Sizce mutlu bir ailede hangi davranışlar ön plana çıkar?

Aile toplumun temelidir. Huzurlu ve sağlıklı toplumlar huzurlu ailelerden oluşur. Ailedeki bireylerin birbirlerine saygı, sevgi ve merhametle davranmaları da ailenin mutlu olmasını sağlar. Hz. Peygamberin aile hayatı Müslümanlara en güzel örnek tir. Onun ailesinde sevgi, saygı, merhamet, adalet gibi değerler ön plana çıkmıştır.

Mutluluklar ve Üzüntüler Paylaşıldı

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ailesinde mutluluklar ve üzüntüler paylaşıldı. Düğünler ve bayramlar sevinçle karşılanırdı. Üzüntülü durumlarda ise tüm aile birbirine destek olurdu. Örneğin Hz. Hatice (r.a.), bebeği Kasım'ı kaybettiğinde Hz. Muhammed (s.a.v.) "Muhakkak ki onun için cennette süt emzirecek biri vardır."²¹ sözleriyle büyük üzüntü duyan eşini teselli etmişti. Hz. Peygamber ve ashabı Medine'den yola çıkarak umre ziyareti için Mekke yakınlarına geldiler. Fakat müşrikler müslümanların şehre girmesine izin vermedi. Yapılan antlaşmanın ardından Hudeybiye'de Hz. Peygamber sahabeye kurbanlarını kesmelerini ve dönüş için hazırlık yapmalarını söyledi fakat umre yapmadan geri dönmek istemeyen sahabe isteksiz davrandı. Hz. Muhammed (s.a.v.) üzüntü içerisinde eşinin çadırına girdi ve onları ona anlattı. Bunun üzerine eşi onu teselli etti ve kendisinin kalkmasını ve sahabenin göreceği şekilde kurbanını kesmesini söyledi. Bu tavsiyeye uyan Hz. Peygamberi gören sahabiler o ne yaptılar hepsini tek tek yaptılar.²²

Aile, mutluluğun paylaşıldığı yerdir.

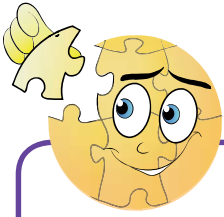
NOT EDELİM

Aile mutluluğu Kur'an-ı Kerim'de "göz aydınlığı" deyimıyla anılmaktadır.

21 Buhârî, Edeb, 109.

22 bk. Buhârî, Şurût, 15.

TAMAMLAYALIM

Aşağıdaki cümleleri kendi düşüncelerinize göre tamamlayınız.

1. Bayramlarda anne ve babamı mutlu etmek için;

.....

2. Ailemden biri hastalandığında;

.....

3. Kardeşimi üzgün gördüğümde;

.....

4. Ailemden birini sevinçli gördüğümde;

.....

Akrabalık ve Komşuluk İlişkilerine Özen Gösterilirdi

İslam dini akrabalık ve komşuluk ilişkilerine çok önem vermiştir. Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır: "...**Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşa, yolda kalanlara, sahip olduğunuz kölelere iyilik edin...**"²³ Hz. Muhammed (s.a.v.) ve ailesi de akrabalara ve yakınlara karşı nasıl davranılması gerektiği konusunda Müslümanlara örnek olmuştur. Onların sıkıntılarıyla yakından ilgilenmişler ve çözüm bulmaya çalışmışlardır. Bir adam Hz. Peygambere "Ey Allah'ın Elçisi! Beni cennete götürecek bir salih amel söyle" dediğinde Hz. Muhammed (s.a.v.) "Allah'a ibadet

²³ Nisâ suresi, 36. ayet.

HZ. MUHAMMED VE AİLE HAYATI

eder ve ona hiçbir şeyi ortak koşmazsın, namazı kılar, zekâtı verir, akrabayı gözetirsin.”²⁴ buyurmuştur. Bu nedenle akrabayı ziyaret etmek, onların hatırlarını sormak ve onların sıkıntılarıyla yakından ilgilenmek İslam ahlakının önem verdiği değerlerdir.

Hz. Muhammed’in (s.a.v.) ailesindeki bireyler de akrabalarından yardımlarını esirgememişlerdir. Örneğin; Hz. Peygamberin sütanesi Halime’nin köyünde kuraklık olmuş ve tüm hayvanları ölmüştü. Hz. Peygambere gelecek bu kuraklığı üzüntü içinde anlatmıştı. Hz. Muhammed (s.a.v.) o zamanlar Hz. Hatice (r.a.) ile evliydi. Hz. Hatice (r.a.) bu durumdan haberdar olunca Hz. Peygamberin sütanesine kırk koyun ve yüklerini taşıması için bir de deve hediye etmişti.²⁵ Hz. Hatice (r.a.) her zaman eşine destek olmuş ve akrabalarına karşı çok cömert davranmıştı.

Hz. Muhammed (s.a.v.) ve ailesi komşularıyla da yakından ilgilenmiş, onları ziyaret etmiş, sıkıntılarına ortak olmuştur. Hz. Muhammed’in (s.a.v.) eşi komşularına ikramda bulunmak istediğinde “Ey Allah’ın Resulu! İkrama kimden başlamalıyım?” diye sordu. Hz. Muhammed (s.a.v.) “Kapısı (sana) en yakın olandan.”²⁶ diye cevap verdi. Hz. Peygamber yakın komşuların gözetilmesini Müslümanlardan istemiş ve gerçek inananların komşularına iyilik yapanlar olduğunu da belirtmiştir.²⁷

24 Buhârî, Edeb, 10.

25 İbn Sa’d, Tabakât, I, 113-114.

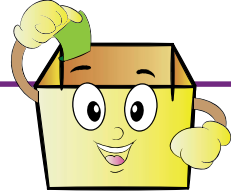
26 bk. Buhârî, Hibe, 16.

27 bk. Tirmizî, Zühd, 2.

Komşularımız sevinçli anlarımızda mutluluğumuzu paylaştığımız kimselerdir.

BİLGİ KUTUSU

Sıla-i Rahim: Anne baba başta olmak üzere tüm akrabalar arasında güzel ilişki kurma, onları ziyaret etme, hâl ve hatırlarını sorma, maddi manevi yardımda bulunma, gönüllerini alma anlamlarına gelir.

4. Ünite

Yardımlaşmak toplumu ayakta tutar.

Yetimler ve Yoksullar Gözetilirdi

İslam dini, imkânı olmayan, sıkıntı içinde olan insanlara yardımcı olunmasını emreder. Yüce Allah Kur'an-ı Kerimde **"Sana Allah yolunda ne harcayacaklarını soruyorlar. De ki: "Hayır olarak ne harcarsanız o, ana-baba, akraba, yetimler, fakirler ve yolda kalmışlar içindir. Hayır olarak ne yaparsanız, gerçekten Allah onu hakkıyla bilir."**²⁸ buyrulurak yetimlere ve yoksullara yardımda bulunması tavsiye edilmiştir. Hz. Peygamber yetimlerle yakından ilgilenmiş, onların ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmıştır. Bir gün sahabeye; işaret parmağı ve orta parmağını göstererek *"Ben ve yetime kol kanat geren kimse cennette böyle (yan yana) olacağız"*²⁹ buyurmuştur. Hz. Muhammed (s.a.v.) yine bir gün ashabına, *"Yetimlerin başını okşa, fakirleri doyur!"*³⁰ diyerek tavsiyede bulunmuş, ailesini ve tüm Müslümanları yoksullara ve düşkünlere yardım etmeleri konusunda teşvik etmiştir.

Hz. Peygamberin ailesi her zaman yoksullarla ilgilenmiş ve diğer ailelere örnek olmuştur. Bir gün Hz. Peygamber'in evinde bir koyun kesilir. Hz. Aişe (r.a.) koyunun ön kolu hariç etin tamamını yoksullara dağıtır. Hz. Peygamber evine geldiği zaman, *"Koyundan ne kadar kaldı?"* diye sorar. Hz. Aişe (r.a.) koyunun ön kolu hariç hiçbir şeyin kalmadığını söyler. Bunun üzerine Hz. Muhammed (s.a.v.) *"Demek ki ön kolu hariç tamamı (bize sevap olarak) kalmıştır!"* buyurur.³¹ Hz. Muhammed (s.a.v.) *"Müslümanların evleri arasında en hayırlı ev, içinde kendisine iyi davranılan bir yetimin bulunduğu evdir. Müslümanlar arasında en kötü ev ise, içinde kendisine kötü davranılan bir yetimin bulunduğu evdir."*³² buyurarak aile saadetinin korunması için

28 Bakara suresi, 215. ayet.

29 Buhârî, Talâk, 25.

30 Ahmed b. Hanbel, II, 387.

31 Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 33.

32 İbn Mâce, Edep, 6.

yetimlere güzel davranılmasını tavsiye etmiştir. Hz. Peygamber, Hz. Bilal (r.a.) ile birlikte hanım sahabilerin yanına giderek "Ey hanımlar! Sadaka verin, zira sadaka sizin için daha hayırlıdır!"³³ buyurmuş, onlardan yoksullar için yardım talep etmişti. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) bu çağrısına kadınlar yüzüklerini, küpelerini ve çeşitli ziynet eşyalarını bağışlamak suretiyle karşılık vermişlerdi.³⁴

Misafirler En Güzel Şekilde Ağrılanırdı

Hz. Muhammed (s.a.v.) gerek davranışları gerekse sözleriyle insanları misafir ağırlamaya teşvik etmiş ve böylece misafirlere ikram, Müslümanlar için ahlaki bir değer haline gelmiştir. Hz. Peygamber ve ailesi evine gelen konuklara son derece nazik davranmış, onlarla yakından ilgilenmiş ve onlara karşı cömert olmuştur.

Müslümanlar, Mekke'den Medine'ye hicret ettiklerinde Hz. Peygamber, Medineli Müslümanlar (ensar) ile Mekkeli Müslümanları (muhacir) birbirlerine kardeş ilan etmiştir. Evlerini terk edip gelen Muhacirler, Medineli kardeşlerinin evlerinde uzun süre misafir kalmışlardı. Hz. Muhammed (s.a.v.) "Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa misafirini iyi ağırlasın. Bunun uygun süresi bir gün ve bir gecedir. Misafirlik (hakkı) üç gündür, bundan sonra (misafire ikram) sadakadır. Misafirin de ev sahibini sıkıntıya sokacak kadar onun yanında kalması helal olmaz."³⁵ buyurarak hem misafirlere ikramda bulunulmasını tavsiye etmiş hem de misafirlerin ev sahiplerine zorluk çıkarmaması konusunda onları uyarmıştır. Müslüman kişi elindeki imkanları Yüce Allah'ın rızasını kazanmak için harcamalıdır.

33 Ahmed b. Hanbel, IV, 283.

34 bk. Buhârî, Zekât, 21.

35 Buhârî, Edeb, 85.

TAMAMLAYALIM

Aşağıdaki boşluğu kendi hayatınızdan örnekle tamamlayınız.

Çoksevdiğim.....

evimize misafirliğe geldi. Misafiri-
mi şu şekilde ağırladım:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hız. Muhammed'in (s.a.v.) ailesinde sık sık misafir ağırlanırdı. Hız. Peygamber ve ailesi Medine'den ve diğer şehirlerden gelen misafirleri evlerinde ağırlar, onlara ikramda bulunurdu. Sahabeyi de bu konuda teşvik edip "Kimin yanında iki kişilik yemek varsa üçüncü bir kişiyi, dört kişilik yiyeceği olan beşinci ya da altıncı bir kişiyi misafir etsin!"³⁶ buyururdu.

İsraftan Kaçınılırdı

İslam dini her türlü israfı yasaklamıştır. Yüce Allah Kur'an'ı Kerim'de, "... **Yiyin, için, fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez.**"³⁷ buyurarak israftan kaçınılmasını emretmiştir. İslam, aşırı tüketimi israf olarak değerlendirir. Yüce Allah'ın verdiği nimetleri uygun ve yerinde kullanmak da israftır. Bu konuda Hız. Peygamber "Akıp giden nehirden abdest alırken dahi suyu israf etmeyiniz."³⁸ buyurmuştur. Hız. Muhammed'in (s.a.v.) kızı Hız. Fatıma da (r.a.) yuva kurarken israftan kaçınmış, az bir çeyiz ve sade bir düğünle evlenmiştir.³⁹ Hız. Muhammed (s.a.v) ve ailesi Allah'ın (c.c.) verdiği nimetleri kendilerine yetecek kadar kullanmış ve eğer fazlalık varsa bu nimetleri yoksullara ve ihtiyaç sahiplerine dağıtmıştır.

"Kibre düşmeden ve israfa kaçmadan dilediğinizden yiyin..."
(Nesâî, Zekât, 66.)

NOT EDELİM

"Onlar, harcadıkları zaman ne israf ederler, ne de kısırlar; ikisi arasında orta bir yol tutarlar."

(Furkan suresi, 67. ayet.)

36 Buhârî, Mevâkîtü's-salât, 41.

37 A'râf suresi, 31. ayet .

38 İbn Mâce, Tahâret, 48.

39 bk. Nesâî, Nikâh, 81.

TAMAMLAYALIM

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen örneğe göre tamamlayınız.

Bayatlayan ek-
mekleri çöpe
atarsak
yiyecek
israfı olur.

Odaların ışıklarını
açık bırakırsak
israfı olur.

Saatlerce televiz-
yon seyrederek
israfı olur.

Vaktimizin çoğunu
bilgisayarda oyun
oynayarak geçirirsek
israfı olur.

Tabağa yiyece-
ğimizden fazla
yemek alırsak
israfı olur.

İhtiyacımız olma-
yan giysileri satın
alırsak
israfı olur.

Ders defterindeki
sayfaları boşuna
koparırsak
israfı olur.

Diş fırçalarken
suyu açık bırakır-
sak
israfı olur.

6. Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.)

“Cennet Gençlerinin Efendileri” diye isimlendiren kişilerin sizce nasıl özelliklere sahip olması gerekir?

Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.), Hz. Peygamberin torunlarıdır. Babaları Hz. Ali (r.a.), anneleri ise Hz. Muhammed'in (s.a.v.) en küçük kızı Hz. Fatıma'dır (r.a.). Hz. Peygamber torunlarına iyilik ve güzellik anlamlarına gelen Hasan ve Hüseyin isimlerini vermiştir.⁴⁰ Torunlarının kulağına ezan okumuş⁴¹, onlara kavuşmanın sevinciyle Allah'a (c.c.) şükretmek için kurban kestirmiştir.⁴²

40 Ebû Dâvûd, Edeb, 62.

41 bk. Ebû Dâvûd, Edeb, 106-107.

42 bk. Ebû Dâvud, Edâhî, 21.

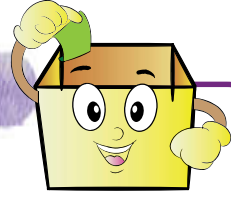

Hız. Hasan (r.a.), Hız. Hüseyin'den (r.a.) bir yaş daha büyüktür. İki kardeş de dedeleri Hız. Muhammed'in (s.a.v.) terbiyesinde büyümüşlerdir. Hız. Peygamber, torunlarıyla yakından ilgilenmiştir. Onları yanlış yaptıklarında uyarmış ve onlara doğru olanı yapmaları için öğüt vermiştir.⁴³ Hız. Muhammed'in (s.a.v.) vefatından sonra Hız. Hasan (r.a.) yakınlarına dedesi hakkında sorular sorup onu daha fazla tanımak istemiş ve öğrendiklerini kardeşiyle paylaşmıştır. Kardeşi Hız. Hüseyin'in (r.a.) dedesi hakkında daha çok bilgili olduğunu anlayınca tüm bildiklerini birbirleriyle paylaşmışlardır. Hız. Peygamberin öğütlerini, davranışlarını kendilerine örnek almışlar ve toplumda erdemli bireyler haline gelmişlerdir. Hız. Hasan (r.a.) ve Hız. Hüseyin (r.a.), İslam ahlakıyla yetişmiş ve güzel davranışlarıyla herkese örnek olmuştur.

Hız. Hasan (r.a.) ve Hız. Hüseyin (r.a.) fizik ve ahlak olarak dedelerine çok benzerdi. Çok cömert ve takva sahibiydiler. Hız. Hasan (r.a.) hayır yapmayı çok sevdi. Bir avuç yiyeceği varsa yarısını dağıtırdı. Hız. Hasan'a (r.a.) "Güzel ahlak nedir?" diye sorulduğunda o; "Doğru söz, isteyene vermek, sıla-i rahim, komşu hakkında utanmak, arkadaş hakkında riayet, misafire ikram ve nihayet bunların başında hayâdır."⁴⁴ şeklinde cevap vermiştir.

Hız. Peygamber "Allah'ım, işte bunlar benim ehl-i beytimdir. Onların kirini gider ve onları tertemiz yap!"⁴⁵ diyerek torunları için dua etmiştir. Ayrıca onlar için "Hasan ve Hüseyin cennet gençlerinin efendileridir. Hasan ile Hüseyin'i seven beni sevmiş olur; onlara buğzeden bana buğzetmiş olur."⁴⁶ diyerek torunlarının sevilmesini ve örnek alınmasını Müslümanlara öğütlemiştir. Müslümanlar Hız. Hasan (r.a.) ve Hız. Hüseyin'in (r.a.) hayatını en güzel şekilde öğrenerek dualarında onları da anarlar. Ayrıca onların güzel ahlaklarını hayatlarına yansıtmaya ve erdemli davranışlarını örnek almaya özen gösterirler.

BİLGİ KUTUSU

Erdem; İslam ahlakının övdüğü ve ahlaklı olmanın gerektirdiği doğruluk, yardımseverlik, bilgelik, alçakgönüllülük niteliklerinin ortak adıdır.

43 bk.Buhârî, Zekât, 60.

44 İzzettin İbnü'l Esir, Üsdü'l-Ğâbe, II. 13.

45 Tirmizî, Tefsîru'l-Kur'ân, 33.

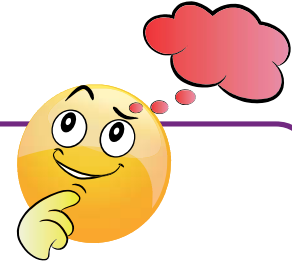
46 Tirmizî, Menâkıb, 30.

HZ. MUHAMMED VE AİLE HAYATI

YORUMLAYALIM

Hiz. Hasan ile Hiz. Hüseyin yaşlı bir amcanın abdestini yanlış aldığını gördüler. Ona en güzel şekilde abdest almayı öğretmek istediler.

Adamın yanına gittiler. İçlerinden biri ona, "Bu bana abdesti yanlış alıyorsun diyor. İkimiz de senin yanında abdest alalım; bak bakalım hangimizin abdesti doğru?" dediler.

İkisi de yaşlı adamın yanında abdest aldılar. Adam da; "Çocuklar! Sizin aldığınız abdest doğrudur, benim abdestim yanlışmış." diyerek kendi yanlışının farkına vardı ve yanlışını düzeltti.

(bk. Mevlana, Fihî Mâ Fih, s. 135.)

Yukarıdaki örnek olaydan hareketle bir kimsenin hatasını düzeltirken nelere dikkat etmemiz gerektiğini yorumlayınız.

7. Bir Sure Tanıyorum: Kevser Suresi ve Anlamı

Kevser isminde bir tanıdığınız var mı? İsmi neden Kevser konulmuştur?

Kevser suresi Mekke'de inmiştir. Üç ayetten oluşur. Kur'an-ı Kerim'in en kısa suresidir. **Kevser** sınırsız bolluk, bereket, neslin çoğalması, maddi ve manevi çokluk anlamlarına gelir. Hiz. Muhammed'in (s.a.v.) cennette müminlerle başında buluşacağı nehir veya havuza da kevser denir. Hiz. Muhammed (s.a.v.) bir hadisinde kevseri şu şekilde anlatmıştır: "Kevser, iki kıyısı altından, yatağı inci ve yakuttan olan cennette bir nehirdir. Toprağı miskten hoş, suyu baldan tatlı ve kardan beyazdır."⁴⁷ Kevser aynı zamanda Hiz. Peygamberin yolunu izleyen, inanç ve kararlılığını devam ettiren müminler için de bir müjdedir. Hiz. Muhammed (s.a.v.) bir gün mezarlıkta ahirette mümin kardeşlerini nasıl karşılayacağından şöyle bahsetmiştir: "...Onlar kıyamet günü, aldıkları abdestten dolayı yüzleri pırıl pırıl parlayarak, abdest organları ışıdayarak geleceklerdir. Ben de onları kevser havuzu başında karşılayacağım."⁴⁸

Hiz. Muhammed'in (s.a.v.) erkek çocukları küçük yaşta vefat etmiştir. Bundan dolayı düşmanları nesli kesik anlamına gelen "ebter" diyerek Hiz. Peygambere hakaret etmeye çalışmışlardır. Daha sonra Yüce Allah, başta nübüvet olmak üzere Hiz. Muhammed'e (s.a.v.) kevseri yani bitip tükenmez nimetleri verdiğini müjdelemiştir. Bu

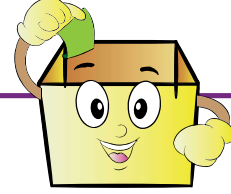
47 Tirmizî, Tefsirul-Kur'an, 108.

48 Müslim, Taharet, 39.

nimetlerden biri de kızı Hz. Fatıma (r.a.) aracılığıyla neslinin devam etmesidir. Yüce Allah, Hz. Muhammed'e (s.a.v.) asıl soyu kesiklerin kendisine kin besleyenler olduğunu haber vermiştir. Öte yandan Hz. Peygambere ebter diyenler unutulup giderken onun soyundan gelenler milyarlarca kişinin gönlünde taht kurmuş, isimleri geçtiğinde salâvatlar getirilerek kalplerde yaşatılmıştır. Günümüzde Hz. Muhammed'in (s.a.v.) soyu dünyanın dört bir tarafında peygamber soyundan gelenler vasıtasıyla çoğalarak devam etmektedir.

BİLGİ KUTUSU

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) nesli Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin'in (r.a.) çocukları vasıtasıyla devam etmiştir. Hz. Hasan'ın (r.a.) soyundan gelenlere şerif, Hz. Hüseyin'in (r.a.) soyundan gelenlere seyit denilir.

KEVSER SURESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَنَا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۝ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ ۝ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۝

Okunuşu

Bismillahirrahmânirrahîm.

- 1- İnnâ e'taynâke'l kevser
- 2- Fesalli lirabbike venhar
- 3- İnne şânieke hüvel'ebter

Anlamı

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın ismiyle.

- 1- Muhakkak Biz, sana Kevser'i verdik.
- 2- Sen de Rabbin için namaz kıl ve kurban kes!
- 3- Doğrusu sana kin besleyendir soyu kesik olan!

HZ. MUHAMMED VE AİLE HAYATI

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) çocuklarının isimlerini yazınız.

.....
.....
.....

2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ailesinin güzel davranışlarına örnekler veriniz.

.....
.....
.....

3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) nasıl bir eş, baba ve dede olduğunu kısaca yazınız.

.....
.....
.....

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruları cevaplayınız.

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) bir sahabiye "...Allah'tan korkun, çocuklarınız hususunda adaletli olun" (Müslim, Hibe, 13.) buyurması, onun çocuklara nasıl davranılmasını istediğini gösterir?

- A) Çocuklarla şakalaşılmasını
- B) Çocuklara hediyeler alınmasını
- C) Çocuklara eşit davranılmasını
- D) Çocukların sevilmesini

2. Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Hz. Hatice'nin (r.a.) evliliklerinden kaç çocukları dünyaya gelmiştir?

- A) 3
- B) 4
- C) 5
- D) 6

3. Hz. Muhammed'in (s.a.v) soyu hangi çocuğu ile devam etmiştir?

- A) Fatıma
- B) Ümmü Gülsüm
- C) Rukiye
- D) Zeynep

4. Ünite

4. Aşağıdakilerden hangisi Hz. Peygamberin, ailesi içindeki güzel davranışlarına örnek olarak gösterilemez?

- A) Hz. Peygamber aile bireylerine yardım ederdi.
- B) Hz. Peygamber aile bireyleri arasında ayırım yapmazdı.
- C) Hz. Peygamber ailesini ilgilendiren konularda kendi karar verirdi.
- D) Hz. Peygamber ailesine sevgi ve merhametle yaklaşırdı.

5. - Hz. Peygamberin ilk kızıdır.

- İlk Müslümanlardandır.
- Ali ve Ümame adında iki tane çocuğu vardır.
- Hz. Muhammed'den (s.a.v.) önce vefat etmiştir.

Yukarıda bahsedilen kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zeynep
- B) Fatıma
- C) Ümmü Gülsüm
- D) Rukiye

6. Hz. Muhammed'i (s.a.v.) dedesinin vefatından sonra koruyup gözeten, evini paylaşan ve aynı zamanda Hz. Peygamberin akrabası olan kişi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sütannesi Halime
- B) Amcası Hz. Hamza
- C) Dedesi Vehb
- D) Amcası Ebu Talip

7. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kızı Hz. Fatıma'nın (r.a.) düğününün çok sade bir törenle gerçekleşmesi, çeyizinin de çok sade olması, Hz. Peygamberin ailesinin hangi örnek davranışının bir göstergesidir?

- A) Yoksulların gözetilmesi
- B) Misafirlere ikramda bulunulması
- C) İsraftan kaçınılması
- D) Mutlulukların paylaşılması

HZ. MUHAMMED VE AİLE HAYATI

8. Hz. Hatice (r.a.) Mekke'nin soylu kadınlarından idi. Üstün ahlakından dolayı kendisine lakabı verilmişti.

Yukarıdaki boşluğa yazılması gereken kelime aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Kübra B) Tahire C) Hanife D) Hafsa

9. Hz. Muhammed (s.a.v.) bir gün torunlarından birini kucağına almış öpüyordu. Hz. Peygamberin bu davranışını gören sahabeden biri şöyle dedi; "Benim on tane çocuğum var ama şimdiye kadar onların hiçbirisini öpmedim." Hz. Muhammed (s.a.v.) ona şöyle buyurdu; "Merhamet etmeyene merhamet edilmez." (Buhârî, Edeb, 18.)

Bu olay Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hangi özelliğini ön plana çıkarmaktadır?

- A) Kalp kırıcı söz ve davranışlardan sakınma
B) Çocuklar arasında eşit davranma
C) Çocuklara sevgisini göstermekten çekinmeme
D) Çocukların düşüncelerine önem verme

10. Aşağıdakilerden hangisi Hz. Peygamberin aile bireylerine karşı davranışı hakkında doğru bir bilgidir?

- A) Hz. Muhammed'in (s.a.v.) aile dayanışmasından ders almamız gerekmez.
B) Aileyi ilgilendiren durumlarda ailesinin görüşlerini almaya gerek duymazdı.
C) Hz. Muhammed (s.a.v.), eşi ve çocuklarına karşı saygılı davranmamıştır.
D) Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ailesi kararlarında birbirlerine danıştı.

C. Aşağıdaki sorular doğruysa başına (D), yanlışsa başına (Y) yazınız.

- () Hz. Muhammed'e (s.a.v.) cömertliğinden dolayı el-Emin lakabı verilmiştir.
- () Hz. Peygamber çocukları görünce onlara selam verirdi.
- () Hz. Hasan (r.a.) ve Hz. Hüseyin (r.a.), cennet gençlerinin efendileridir.
- () Hz. Peygamber torunlarını çok severdi fakat namaz kılarken kendisini rahatsız etmelerinden hoşlanmazdı.
- () Hz. Muhammed (s.a.v.) ve Hz. Hatice'nin (r.a.) dört çocuğu vardır.

